

CAT-NL

KENNISMAKING MET DE
COMPREHENSIVE APHASIA TEST
NEDERLANDSTALIGE BEWERKING
WHITE PAPER I

White paper

CAT-NL

Kennismaking met de
Comprehensive Aphasia Test -
Nederlandstalige bewerking
White paper I

M.S.L. Braak, MSc

Product Developer Educational Psychology, Pearson Assessment and Information B.V.

A.K. Heethuis, MSc

Junior Product Developer Educational Psychology, Pearson Assessment and Information B.V.

Drs. A.P. Kooij

Uitgever, Pearson Assessment and Information B.V.

Februari 2014

PEARSON

Inhoud

1	Samenvatting	5
2	Inleiding	6
3	Doel van de test	7
4	Tijdsduur van de afname	8
5	Doelgroep	9
6	Gebruikers	10
7	Samenstelling van de CAT-NL	11
7.1	Cognitieve screening	11
7.1.1	<i>Lijnen delen</i>	11
7.1.2	<i>Semantisch geheugen</i>	12
7.1.3	<i>Woordvloeiendheid</i>	12
7.1.4	<i>Herkenningsgeheugen</i>	12
7.1.5	<i>Ideationele praxis</i>	12
7.1.6	<i>Rekenen</i>	12
7.2	Taaltest deel 1: Taalbegrip	12
7.2.1	<i>Mondeling taalbegrip: woorden</i>	13
7.2.2	<i>Schriftelijk taalbegrip: woorden</i>	13
7.2.3	<i>Mondeling taalbegrip: zinnen</i>	13
7.2.4	<i>Schriftelijk taalbegrip: zinnen</i>	13
7.2.5	<i>Mondeling taalbegrip: paragrafen</i>	14
7.3	Taaltest deel 2: Taalproductie	14
7.3.1	<i>Nazeggen: woorden</i>	15
7.3.2	<i>Nazeggen: complexe woorden</i>	15
7.3.3	<i>Nazeggen: non-woorden</i>	15
7.3.4	<i>Nazeggen: cijferreeksen</i>	15
7.3.5	<i>Nazeggen: zinnen</i>	16
7.3.6	<i>Benoemen: zelfstandige naamwoorden</i>	16
7.3.7	<i>Benoemen: werkwoorden</i>	16
7.3.8	<i>Mondelinge beschrijving van een situatieplaat</i>	16
7.3.9	<i>Lezen: woorden</i>	16
7.3.10	<i>Lezen: complexe woorden</i>	16
7.3.11	<i>Lezen: functiewoorden</i>	16
7.3.12	<i>Lezen: non-woorden</i>	16
7.3.13	<i>Schrijven: kopiëren</i>	17
7.3.14	<i>Schriftelijk benoemen</i>	17
7.3.15	<i>Schrijven op dictaat</i>	17
7.3.16	<i>Schriftelijke beschrijving van een situatieplaat</i>	17
7.4	Vaardigheidsvragenlijst	17

8	Scoring	18
	Referenties	19

1 Samenvatting

In dit whitepaper over de CAT-NL kunt u algemene informatie vinden over het instrument. Er wordt informatie gegeven over het doel van de test, bij wie de test ingezet kan worden en welke professionals de test kunnen afnemen. Daarnaast is er een beschrijving van de onderdelen van de CAT-NL en de bijbehorende subtests.

Meer informatie over de subtests, gegevens van het Nederlands/Vlaamse onderzoek en interpretatie kunt u vinden in de handleiding van de CAT-NL.

2 Inleiding

Hoewel er een aantal tests voor onderzoek van afasie op de markt zijn, blijft er vraag naar een moderne testbatterij die de aard van de taalstoornis voldoende nauwkeurig omschrijft en waarbij de variabelen die de testresultaten zouden kunnen beïnvloeden voldoende gecontroleerd zijn. Tevens is er behoefte aan expliciete informatie ten behoeve van de therapie die te distilleren is uit de testresultaten. Daarnaast is een evaluatie van de impact die afasie heeft op de levenssituatie van een patiënt cruciaal. De CAT-NL geeft antwoord op deze vragen door middel van drie onderdelen waaruit de test is opgebouwd; Cognitieve screening, Taaltest en de Vaardigheidsvragenlijst.

De CAT-NL is een bewerking van de in Engeland verschenen Comprehensive Aphasia Test (Swinburn, Porter & Howard, 2004). De Nederlandse bewerkers van de test zijn dr. Evy Visch-Brink, drs. Dorien Vandenborre, dr. Hyo Jung de Smet en prof. dr. Peter Mariën. Dr. Evy Visch-Brink is als klinisch linguïst werkzaam bij het Erasmus MC, universitair medisch centrum; drs. Dorien Vandenborre is als logopediste werkzaam bij CEPOS, Centrum voor Epilepsie- en Psycho-Organische stoornissen te Duffel en als promovendus verbonden aan de vakgroep Taal- en Letterkunde van de Vrije Universiteit Brussel; dr. Hyo Jung de Smet was bij de pilot van de CAT-NL betrokken als promovendus; prof. dr. Peter Mariën is als klinisch neurolinguïst verbonden aan de dienst Neurologie en de Geheugenkliniek van het ZNA Middelheim te Antwerpen en als hoogleraar Neurolinguïstiek en Onderzoeksmethodologie aan het departement Klinische en Experimentele Neurolinguïstiek van de Vrije Universiteit Brussel.

De subtests in de Nederlandstalige versie van de CAT-NL zijn wat hun linguïstische kenmerken betreft gelijk aan de Engelse versie, hoewel er wel aanpassingen gedaan zijn om de test geschikt te maken voor de Nederlandse en Vlaamse situatie. Daarnaast zijn alle afbeeldingen uit de CAT opnieuw getekend, omdat veel afbeeldingen niet in de Nederlands/Vlaamse situatie pasten. De handleiding is vertaald en aangevuld met Nederlands/Vlaamse onderzoeksgegevens over normering en gegevens over betrouwbaarheid en validiteit. Zo is een praktisch instrument ontstaan dat breed ingezet kan worden bij afasiepatiënten in Nederland en Vlaanderen.

3 Doel van de test

De CAT-NL is bedoeld om uitgebreid taalvaardigheden te testen, om geassocieerde cognitieve stoornissen te screenen en om een beknopt beeld te geven van de handicap die een afasiepatiënt in het dagelijks leven ondervindt.

De CAT-NL kan ingezet worden voor:

- Diagnose van de stoornis en de stoornisgerichte planning van de behandeling.
- Motivatie voor en leidraad voor verder testonderzoek (indien nodig).
- Het meten van de ernst van de taalstoornis (o.a. door een vergelijking met andere afasiepatiënten) door gestandaardiseerd testmateriaal te gebruiken.
- Het voorspellen en volgen van veranderingen in de ernst van de afasie in de tijd.
- Het selecteren van therapie in relatie tot doelstellingen die zinvol en relevant zijn door de afatische stoornis en de geassocieerde functionele handicap met elkaar in verband te brengen.
- Het betrekken van de afaticus bij het stellen van een therapiedoel.

4 Tijdsduur van de afname

Doorgaans kan de CAT-NL afgenomen worden in één of twee sessies. De gemiddelde totale afnameduur is ongeveer anderhalf uur. De afnameduur is afhankelijk van veel factoren, waaronder de mogelijkheden van de patiënt, ervaring van de testleider en eventueel in te lassen pauzes.

5 Doelgroep

De CAT-NL kan ingezet worden bij volwassenen met een verworven afasie. Hoewel er geen echte belemmeringen zijn in het tijdstip van afname, kan de CAT-NL het beste worden afgenomen als de patiënt in medische zin en wat de afasie betreft redelijk stabiel is, bijvoorbeeld tussen drie en zes weken na het ontstaan van de taalstoornis. In de acute fase kan de ernst en de aard van de afasie per dag verschillen door herstel, het resultaat op de CAT-NL zou dan weinig informatief zijn. Uiteraard kan de test in de verdere herstelperiode op elk gewenst moment afgenomen worden.

6 Gebruikers

Over het algemeen zal de CAT-NL worden ingezet door logopedisten, maar de test kan ook ingezet worden door bijvoorbeeld (neuro)psychologen, klinisch linguïsten en neurolinguïsten, werkzaam in gezondheidszorg en revalidatie met afatische patiënten.

Bij het vermoeden van een cognitief probleem (bijvoorbeeld op basis van de Cognitieve screening) is het aanbevolen om door te verwijzen naar een neuroloog of neuropsycholoog.

7 Samenstelling van de CAT-NL

De CAT-NL bestaat uit drie onderdelen:

1. Cognitieve screening: Een screening van enkele geassocieerde, niet primair talige, cognitieve stoornissen.
2. Taaltest: Een algemeen diagnostisch testinstrument in relatie tot het cognitieve taalverwerkingsmodel, beschreven in Ellis & Young. Op basis van de CAT-NL kan men zich een beeld vormen van de modules en de verbindingsroutes die door de afasie zijn aangetast.
3. Vaardigheidsvragenlijst: Een vragenlijst over de invloed van de afasie op het functioneren in het dagelijks leven.

In de volgende paragrafen worden de drie onderdelen van de CAT-NL en de hieronder vallende subtests beschreven.

7.1 Cognitieve screening

Het eerste deel van de CAT-NL onderzoekt geassocieerde cognitieve stoornissen die bij een afatische patiënt het uitvoeren van de taaltaken kunnen beïnvloeden. De aanwezigheid van deze stoornissen kan zowel van invloed zijn op de afname van de test als op de behandeling en het succes hiervan. Het uitsluiten van geassocieerde cognitieve problemen kan klinici een groter vertrouwen geven in hun hypothesevorming omtrent de aard van de taaluitval en de taalvaardigheden van de patiënt. De cognitieve screening bestaat uit zes subtests (zie tabel 7.1).

Tabel 7.1

Testonderdeel	Schaal	Subtest
Cognitieve screening	Cognitie	1. Lijnen delen 2. Semantisch geheugen 3. Woordvloeiendheid 4. Herkenningsgeheugen 5. Ideationele praxis 6. Rekenen

7.1.1 Lijnen delen

Gevraagd wordt drie lijnstukken van verschillende lengte te halveren om te onderzoeken of er sprake is van een visueel neglect. Deze test is onder meer van belang omdat bijvoorbeeld gezichtsvelddefecten en dyslexie samen kunnen voorkomen (Warrington & Zangwill, 1957).

7.1.2 Semantisch geheugen

Deze test is een verkorte versie van een recente aanpassing van de Pyramids and Palm Trees Test (Howard & Patterson, 1992) door Visch-Brink, Stronks en Denes (2005): De Semantische Associatie Test. De test onderzoekt de toegankelijkheid tot het semantisch geheugen op een overwegend non-verbale wijze. Onderzocht wordt of de patiënt kan aangeven of hij/zij zich bewust is van een sterke semantische relatie tussen twee afbeeldingen in aanwezigheid van twee semantische afleiders en een niet-gerelateerde afleider.

7.1.3 Woordvloeiendheid

Met woordvloeiendheidstaken kunnen frontale stoornissen worden vastgesteld (Benton, 1968; Milner, 1964). Een grote discrepantie tussen de prestaties op woordvloeiendheidstaken en het benoemen van afbeeldingen kan wijzen op een executieve stoornis (Schmand, Groenink & van den Dungen, 2008).

De patiënt wordt gevraagd om binnen 1 minuut respectievelijk zo veel mogelijk dieren (semantische woordvloeiendheid) en woorden die beginnen met de letter “s” (fonologische woordvloeiendheid) op te noemen.

7.1.4 Herkenningsgeheugen

In deze subtest wordt het non-verbale herkenningsgeheugen onderzocht. De tien centrale items uit de subtest *Semantisch geheugen* worden opnieuw aangeboden met telkens drie nieuwe afleiders. De patiënt moet aanwijzen welke afbeelding hij/zij al eerder gezien heeft. Via deze taak kan het geheugen voor visuele informatie onderzocht worden waarbij alleen maar gevraagd wordt ergens naar te wijzen.

7.1.5 Ideationele praxis

In deze subtest wordt zowel de ideomotorische als de ideationele praxis onderzocht (Heilman & Rothi, 1985). De patiënt krijgt zes afbeeldingen van veel voorkomende objecten te zien waarvan hij/zij het gebruik moet uitbeelden. De subtest screent het voorkomen van ideomotorische apraxie (problemen met het uitvoeren van afzonderlijke handelingen) en/of ideatoire apraxie (problemen met het uitvoeren van opeenvolgende handelingen).

7.1.6 Rekenen

De patiënt krijgt een blad met zes eenvoudige rekenopgaven. Hij/zij moet uit vijf antwoorden het correcte antwoord kiezen. De afleiders zijn fouten die bij patiënten met rekenstoornissen (dys- of acalculie) gevonden worden. De uitkomst van deze subtest kan duiden op een rekenstoornis.

7.2 Taaltest deel 1: Taalbegrip

Het tweede en belangrijkste deel van de CAT-NL onderzoekt de taalvaardigheid. Bij de subtests op woordniveau zijn variabelen zoals woordfrequentie, voorstelbaarheid, de dimensie levend/niet-levend en woordlengte gecontroleerd.

De Taaltest bestaat uit 2 delen; Taalbegrip en Taalproductie. In deze paragraaf komen de subtests behorende bij Taalbegrip aan de orde, in paragraaf 7.3 zullen de subtests behorende bij Taalproductie beschreven worden.

Het eerste deel van de taaltest bestaat uit vijf subtests (zie tabel 7.2). De subtests worden afgenomen in oplopende volgorde, maar vallen onder de twee schalen zoals hieronder weergegeven wordt.

Tabel 7.2

Testonderdeel	Schaal	Subtest
Taaltest Deel 1: Taalbegrip	Begrip van gesproken taal	7. Mondeling taalbegrip: woorden 9. Mondeling taalbegrip: zinnen 11. Mondeling taalbegrip: paragrafen
	Begrip van geschreven taal	8. Schriftelijk taalbegrip: woorden 10. Schriftelijk taalbegrip: zinnen

7.2.1 Mondeling taalbegrip: woorden

De meeste moeilijkheden die patiënten ondervinden op begripsniveau ontstaan doordat een woord wordt verwisseld met een ander fonologisch (Blumstein, Baker, & Goodglass, 1977; Miceli, Cattagironi, Gainotti, & Payer-Rigo, 1978) of semantisch gerelateerd woord (Butterworth, Howard, & McLoughlin, 1984; Gainotti, 1976). Via deze subtest wordt dan ook onderzocht of de patiënt ertoe in staat is om na auditieve aanbidding het doelitem te selecteren uit een reeks afbeeldingen bestaande uit gerelateerde (fonologische en semantische) en niet-gerelateerde afleiders. Niet alleen het vermogen om woorden aan afbeeldingen te koppelen wordt onderzocht, maar ook wordt nagegaan of er een fonologische of semantische stoornis vastgesteld kan worden.

7.2.2 Schriftelijk taalbegrip: woorden

Deze subtest is ontworpen volgens hetzelfde principe als de test voor het *Mondelinge woordbegrip* behalve dat de fonologische afleiders zowel in gesproken als in geschreven vorm (het zijn regelmatige woorden) op de geschreven doelwoorden lijken. De semantische afstand tussen het doelwoord en de semantische afleider is in beide subtests gelijk, waardoor een directe vergelijking tussen de gradatie van een stoornis in het auditieve en visuele woordbegrip mogelijk is. Net zoals in de mondelinge subtest, kan men via het voorkomen van semantische en visuele/fonologische fouten nagaan in hoeverre er sprake is van problemen met de perceptie of de semantiek.

7.2.3 Mondeling taalbegrip: zinnen

In deze subtest moet een zin gematcht worden met een passende afbeelding. In deze test worden uitsluitend zinnen met hoogfrequente woorden gebruikt. De test is hierdoor gevoeliger voor de detectie van problemen bij het zinsbegrip dan voor de detectie van lexicale stoornissen. Het zinstype en de afleiders zijn beide zorgvuldig gekozen; zij bevatten een reeks structuren die afatische patiënten moeilijk vinden en kunnen de meeste, in het algemeen gemaakte fouten vaststellen. Zo komen in de test verscheidene zinsstructuren aan bod als reversibele zinnen (bv. “De politieagent schildert de verpleegster”) waarbij de afleiders verwisselbare rollen vertegenwoordigen rond een werkwoord, passieve zinnen (bv. “De politieagent wordt geschilderd door de verpleegster”) en betrekkelijke bijzinnen (bv. “Het tapijt waarop de kat ligt is rood”).

7.2.4 Schriftelijk taalbegrip: zinnen

In deze parallelle versie van de subtest *Mondeling taalbegrip: zinnen* worden syntactische stoornissen bij het begrijpen van geschreven zinnen onderzocht.

7.2.5 Mondeling taalbegrip: paragrafen

In deze subtest wordt op basis van twee korte berichten onderzocht of de patiënt ertoe in staat is om langere stukken gesproken tekst te begrijpen. Het doel is om het taalbegrip te testen in een context die meer het conversatie- dan het woord- en zinsniveau benadert.

7.3 Taaltest deel 2: Taalproductie

Motorische spraakstoornissen kunnen de verbale productie beïnvloeden. Bij alle gesproken output-taken van de CAT-NL ligt de nadruk eerder op de linguïstische dan op de motorische aspecten van de spraakproductie.

Het onderdeel Taalproductie kan opgedeeld worden in vier schalen:

- 1) Nazeggen: Dit onderdeel bevat het nazeggen van woorden, complexe woorden, non-woorden, cijferreeksen en zinnen. Bij het nazeggen vindt er een directe conversie van een auditieve input naar een fonologische output plaats, hoewel het semantisch systeem ook hierbij betrokken kan zijn. Door de prestaties op deze tests met die op andere subtests van de CAT-NL te vergelijken, zoals *Benoemen van voorwerpen*, kan zinvolle informatie verkregen worden over de auditieve input en de gesproken output.
- 2) Benoemen: Dit onderdeel bevat het benoemen van zelfstandige naamwoorden en werkwoorden en beschrijven van een complexe afbeelding. Dit zijn centrale taken in de afasie-diagnostiek, die voor bijna iedere afatische patiënt moeilijk zijn. De foutenscore kan een indicatie geven over de onderliggende stoornis.
- 3) Lezen: Zowel het hardop als het begrijpend lezen (stillezen) zijn in de CAT-NL opgenomen omdat deze vaardigheden wisselend gestoord kunnen zijn. Bij het hardop lezen wordt via het aanbieden van het geschreven woord het zoekproces naar de gesproken woordvorm en de fonologische output aangesproken. Bij het begrijpend lezen wordt het semantisch systeem ingeschakeld, waarbij de orthografische analyse, het orthografisch input lexicon, en de toegang tot en de opslag in het semantisch systeem onderzocht worden.
- 4) Schrijven: Het schrijven wordt in de CAT-NL om verschillende redenen slechts beknopt onderzocht. Het schrijven wordt in sterke mate beïnvloed door het opleidingsniveau en het onderzoek ervan is vaak tijdrovend. Bovendien *kan* in verband met het participatieniveau het schrijven in vergelijking met de andere modaliteiten voor sommige afasiepatiënten van ondergeschikt belang zijn. De volgende vaardigheden worden getest: het schrijven van de naam (wordt niet gescoord), het schrijven van woorden op dictaat, het schriftelijk benoemen van objecten en het beschrijven van een situatie (zinsniveau).

Het tweede deel van de taaltest bestaat uit 16 subtests en 4 schalen (zie tabel 7.3).

Tabel 7.3

Testonderdeel	Schaal	Subtest
Taaltest Deel 2: Taalproductie	Nazeggen	12. Nazeggen: woorden
		13. Nazeggen: complexe woorden
		14. Nazeggen: non-woorden
		15. Nazeggen: cijferreeksen
	Benoemen	16. Nazeggen: zinnen
		17. Benoemen: zelfstandige naamwoorden
		18. Benoemen: werkwoorden
	Lezen	19. Mondelinge beschrijving van situatieplaat ¹
		20. Lezen: woorden
		21. Lezen: complexe woorden
	Schrijven	22. Lezen: functiewoorden
		23. Lezen: non-woorden
24. Schrijven: kopiëren		
25. Schriftelijk benoemen		
26. Schrijven op dictaat		
		27. Schriftelijke beschrijving van situatieplaat ¹

¹ Subtests 19 en 27 Mondelinge/Schriftelijke beschrijving van situatieplaat worden niet meegewogen in de berekening van de totaalscore op respectievelijk de schaal Benoemen en Schrijven. Deze subtest hebben alleen een kwalitatieve beoordeling.

Nazeggen

7.3.1 Nazeggen: woorden

Deze subtest telt 16 woorden die de patiënt dient te herhalen. De test onderzoekt verschillen in het accuraat nazeggen van woorden met een hoge en lage voorstelbaarheid, hoge en lage frequentie, en woorden bestaande uit één of drie lettergrepen. Aan de hand van deze opbouw kan de onderzoeker de effecten van elk van deze variabelen nagaan. De items zijn zo gekozen dat deze variabelen niet met elkaar interveniëren.

7.3.2 Nazeggen: complexe woorden

Afatische patiënten ondervinden vaak moeilijkheden met het nazeggen van woorden met prefixen en suffixen (bv. Howard & Franklin, 1987; Miceli & Caramazza, 1988). Dit wordt onderzocht met een set van drie morfologisch complexe woorden.

7.3.3 Nazeggen: non-woorden

Specifieke moeilijkheden met het nazeggen van non-woorden worden vaak geobserveerd bij afatische patiënten en kunnen opgespoord worden door het nazeggen van woorden te vergelijken met het nazeggen van non-woorden (Howard & Franklin, 1987; Martin, Dell, Safran, & Schwartz, 1994). Deze subtest bevat vijf non-woorden met een toenemende lengte en fonologische complexiteit.

7.3.4 Nazeggen: cijferreeksen

Deze subtest onderzoekt of er een stoornis is in het nazeggen van cijferreeksen die gradueel in lengte toenemen. Als het herhalen van deze reeksen ernstiger gestoord is dan de andere expressieve vaardigheden, kan dit wijzen op een probleem van het werkgeheugen (Vallar & Shallice, 1990).

7.3.5 Nazeggen: zinnen

De patiënt wordt gevraagd zinnen van toenemende lengte na te zeggen. Specifieke moeilijkheden in het nazeggen van morfologische affixen en suffixen zouden bijvoorbeeld een indicatie kunnen zijn voor de aanwezigheid van agrammatisme (Kean, 1985).

Benoemen

7.3.6 Benoemen: zelfstandige naamwoorden

Er zijn 24 items om het benoemen van afgebeelde voorwerpen en personen te onderzoeken en het effect hierop na te gaan van linguïstische parameters als woordlengte, voorstelbaarheid, frequentie en de dimensie levend versus niet-levend (bv. Howard, Best, Bruce, & Gatehouse, 1995; Nickels & Howard, 1995). Deze subtest onderzoekt de woordvinding.

7.3.7 Benoemen: werkwoorden

Het benoemen van afgebeelde handelingen wordt getest met een set van vijf hoogfrequente items. Deze test is in de CAT-NL opgenomen vanwege een mogelijke dissociatie tussen het benoemen van werkwoorden en substantieven (bv. Miceli, Silveri, Villa, & Caramazza, 1984; Zingeser & Berndt, 1988). Bovendien is het benoemen van werkwoorden belangrijk aangezien veel afasiepatiënten, zoals agrammatische sprekers ten gevolge van een syntactische stoornis en eventueel een lexicaal-semantische stoornis moeilijk toegang kunnen hebben tot werkwoorden hetgeen kan leiden tot problemen met de zinsconstructies.

7.3.8 Mondelinge beschrijving van een situatieplaat

Met deze subtest wordt een taalsample beoordeeld via het mondeling beschrijven van een situatietekening. De test meet niet de functionele communicatie aangezien noch de informatie-uitwisseling noch de eventuele bijdrage van non-verbale communicatie tot deze informatie-uitwisseling onderzocht wordt. Het doel van deze subtest is om afatisch van niet-afatisch taalgebruik te onderscheiden.

Lezen

7.3.9 Lezen: woorden

Deze subtest bestaat uit 24 woorden die de technische leesvaardigheid onderzoeken. De volgende variabelen die het hardop lezen van afatische patiënten kunnen beïnvloeden, zijn in de test verwerkt: woordfrequentie, woordlengte in lettergrepen, en binnen de categorie van eenlettergrepige woorden: regelmatigheid van grafeem-foneem overeenkomst.

7.3.10 Lezen: complexe woorden

Deze subtest bestaat uit drie morfologisch complexe woorden om selectieve stoornissen vast te stellen. Moeilijkheden met morfologisch complexe woorden kunnen wijzen op een fonologische of semantische dyslexie.

7.3.11 Lezen: functiewoorden

Moeilijkheden met het lezen van functiewoorden kunnen wijzen op een selectieve stoornis van deze woordklasse (Derouesne & Beauvois, 1979; Patterson, 1982).

Patiënten met een fonologische of semantische dyslexie kunnen een selectieve stoornis hebben in het lezen van functiewoorden.

7.3.12 Lezen: non-woorden

Deze subtest bestaat uit vijf non-woorden equivalent aan de non-woorden die gebruikt worden bij het nazeggen. Afatische patiënten vertonen vaak specifieke moeilijkheden met

het lezen van non-woorden (Funnell, 1983; Shallice & Warrington, 1980). Problemen met het lezen van non-woorden zijn een kenmerk van semantische en fonologische dyslexie; oppervlaktedyslexie (surface dyslexia), daarentegen, wordt gekenmerkt door het relatief goed lezen van no-nwoorden.

7.3.13 Schrijven: kopiëren

De patiënt wordt gevraagd letters te kopiëren en/of te transformeren: hoofdletters naar hoofdletters, hoofdletters naar kleine letters (iedere subtest 6 items) en drie woorden met toenemende lengte. Deze subtest onderzoekt de vaardigheid om doelgerichte en gecontroleerde schrijfbewegingen uit te voeren, om de correcte letters te vormen en om abstracte grafemen te interpreteren.

7.3.14 Schriftelijk benoemen

Deze subtest bestaat uit het benoemen van een kleine set van vijf items. Hiermee wordt de vaardigheid van een afatische patiënt getest om het correcte woord bij een afbeelding te kiezen, de goede geschreven woordvorm te selecteren (orthografisch output lexicon) en het woord op te schrijven.

7.3.15 Schrijven op dictaat

Er worden vijf items gedictieerd: een kort, concreet woord; een onregelmatig, concreet woord; een abstract woord; een morfologisch complex woord; en een non-woord. De patiënt wordt gevraagd deze woorden op te schrijven. Schrijven op dictaat test de vaardigheid van een afatische patiënt om toegang te krijgen tot het geschreven woord via de gesproken vorm.

7.3.16 Schriftelijke beschrijving van een situatieplaat

Deze subtest onderzoekt de vaardigheid van een afatische patiënt om een complexe afbeelding te begrijpen en schriftelijk te beschrijven. Deze test onderzoekt niet het spontaan schrijven van een tekst. De test geeft een indicatie over de grammaticale en syntactische kenmerken van de geschreven output.

7.4 Vaardigheidsvragenlijst

De Vaardigheidsvragenlijst geeft informatie over de invloed van de afasie op het functioneren in het dagelijks leven. Het gaat hier om de ervaring van de patiënt zelf. De Vaardigheidsvragenlijst bestaat uit vijf schalen (zie tabel 7.4).

Tabel 7.4

Schaal	Onderdeel
A	Spreken
B	Begrip van gesproken taal
C	Begrip van geschreven taal
D	Schrijven
E	Genieten

Per schaal worden er enkele vragen gesteld over hoe de patiënt vindt dat het gaat met betrekking tot de vaardigheid. De patiënt antwoordt door op een tienpuntsschaal een getal aan te wijzen of op te noemen.

8 Scoring

Cognitieve screening en Taaltest

Na afname van de CAT-NL kunnen de totaalscores van elke subtest overgenomen worden op de scoresamenvatting op het laatste blad van het Scoreformulier. De formulieren kunnen uitgeprint of gekopieerd worden. De totaalscores worden ingevuld op het digitale testplatform Q-Global.

Voor elke subtest is er een C-score (standaardscore met een gemiddelde van 5 en een SD van 2) en een afkapscore beschikbaar. Tevens kan er een score berekend worden voor de verschillende schalen:

- Cognitie
- Taaltest deel 1, Taalbegrip: Begrip van gesproken taal en Begrip van geschreven taal
- Taaltest deel 2, Taalproductie: Nazeggen, Benoemen, Lezen en Schrijven

Vaardigheidsvragenlijst

De scores op de vaardigheidsvragenlijst kunnen niet omgezet worden in een genormeerde score, maar geven inzicht in de vaardigheden van de patiënt en de impact op het dagelijks leven.

Referenties

- Benton, A.L. (1968). Differential behavioural effects in frontal lobe disease. *Neuropsychologia*, 6, 53-60.
- Blumstein, S., Baker, E., & Goodglass, H. (1977). Phonological factors in auditory comprehension in aphasia. *Neuropsychologia*, 15, 19-30.
- Butterworth, B.L., Howard, D., & McLoughlin, P.J. (1984). The semantic deficit in aphasia: The relationship between semantic errors in auditory comprehension and picture naming. *Neuropsychologia*, 22, 409-426.
- Derouesne, J., & Beauvois, M.F. (1979). Phonological processing in reading: data from dyslexia. *Journal of Neurology, Neurosurgery and Psychiatry*, 42, 1125-1132.
- Funnel, E. (1983). Phonological processing in reading: new evidence from acquired dyslexia. *British Journal of Psychology*, 74, 159-180.
- Gainotti, G. (1976). The relationship between semantic impairment in comprehension and naming in aphasic patient. *British Journal of Disorders in Communication*, 11, 77-81.
- Heilman, K.M., & Rothi, L.J. (1985). Apraxia. In K.M. Heilman en E. Valenstein (Eds.), *Clinical neuropsychology* (131-150). New York: Oxford University Press.
- Howard, D., Best, W., Bruce, C., & Gatehouse, C. (1995). Operativity and animacy effects in aphasic naming. *European Journal of Disorders of Human Communication*, 30, 286-302.
- Howard, D., & Franklin, S. (1987). *Missing the meaning: The cognitive neuropsychological study of the processing of words by an aphasic patient*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Howard, D., & Patterson, K.E. (1992). *The Pyramids and Palm Trees Test*. Bury St Edmunds, UK: Thames Valley Test Company.
- Kean, M.L. (1985). *Agrammatism*. New York: Academic Press.
- Martin, N., Dell, G.S., Saffran, E.M., & Schwartz, M.F. (1994). Origins of paraphasias in deep dysphasia – Testing the consequences of a decay impairment to an interactive spreading activation model of lexical retrieval. *Brain and Language*, 47, 609-660.
- Miceli, G., Caltagirone, C., Gainotti, G., & Payer-Rigo, P. (1978). Discrimination of voice versus place contrasts in aphasia. *Brain and Language*, 6, 47-51.
- Miceli, G., & Caramazza, A. (1988). Dissociation of inflectional and derivational morphology. *Brain and Language*, 35, 24-65.

- Miceli, G., Silveri, M.C., Villa, G., & Caramazza, A. (1984). On the basis for the agrammatic's difficulty in producing main verbs. *Cortex*, 20, 207-220.
- Milner, B. (1964). Some effects of frontal lobectomy in man. In J.M. Warren en K. Akert (Eds.). *The frontal granual cortex and behaviour* (313-331). New York: McGraw-Hill.
- Nickels, L.A., & Howard, D. (1995). Aphasic naming: what matters? *Neuropsychologia*, 33, 1281-1303.
- Patterson, K.E. (1982). The relationship between reading and phonological coding: Further neuropsychological investigation. In A.W. Ellis (Ed.). *Normality and pathology in cognitive functions* (77-111). London: Academic Press.
- Schmand B., Groenink S.C., & van den Dungen, M. (2008). Letterfluency: psychometrische eigenschappen en Nederlandse normen. *Tijdschrift Gerontologie & Geriatrie*, 39, 65-77.
- Shallice, T., & Warrington, E.K. (1980). Single and multiple component central dyslexic syndromes. In M. Coltheart, K.E. Patterson, & J.C. Marshall (Eds.), *Deep dyslexia*. London: Routledge.
- Swinburn, K., Porter, G., & Howard, D. (2004). *Comprehensive Aphasia Test*. Hove, East Sussex (UK): Psychology Press, Taylor & Francis Group.
- Swinburn, K., Porter, G., & Howard, D. (in press). *Comprehensive Aphasia Test Nederlands-talige bewerking (CAT-NL)*. Amsterdam: Pearson Assessment and Information B.V. (Nederlandstalige bewerking door Visch-Brink, E., Vandenborre, D., Smet, de. H.J., & Mariën, P.)
- Vallar, G., & Shallice, T. (Eds.) 1990. *Neuropsychological impairments to short term memory*. New York: Cambridge University Press.
- Visch-Brink, E., Stronks, D.L., & Denes, G. (2005). *The Semantic Association Test (SAT)*. Amsterdam: Pearson Assessment and Information BV.
- Warrington, E.K., & Zangwill, O.L. (1957). A study of dyslexia. *Journal of Neurology, Neurosurgery and Psychiatry*, 20, 208-2015.
- Zingeser, L.B., & Berndt, R.S. (1988). Grammatical class and context effects in a case of pure anomia: Implications for models of language productions. *Brain*, 106, 313-34

Pearson Assessment and Information BV

Radarweg 60-A1, 1043 NT Amsterdam

Postbus 78, 1000 AB Amsterdam

T: +31 (0)20 581 5500

E: info-nl@pearson.com

www.pearsonclinical.nl

www.pearsonclinical.be

Twitter: [@PearsonNL](https://twitter.com/PearsonNL)